

Gduńsk, nasz stołeczny gard

Wiele dzys piszą ò Gduńskù. Niemcë prażą ùwazać je za swòje miasto, jize lédnosc Gduńska w przemòdze gòdiwò pò niemieckù, a Pòłòszë pòdnòszają swòje prawa do Gduńska, jize w slòdë czasach chtèrens czas do nich nòležòł. Le nìcht dotądka nie pisze ò tim, że Gduńsk je nasz, że to Kaszëbów òdwieczny stołeczny gard.

Czejbë Gduńsk w 1919 r. nie bël òderwóny òd resztë Kaszëbów, le Kaszëbi stanowilë razã z Gduńskã wòlné miasto pòd protektoratã Pòłszi – jak to miòł Wilson na mësli – to bë gwësno dzys Niemc so nie wòził napierac Gduńska, bò ni móglbë rzec, że całë wòlné miasto gòdiwò pò niemieckù i chce do Niemców, jize Kaszëbi bë mielë decydëjącé słowò ò stanowienim swòjèch nòrodnèch i pòlìticznèch zajmów. Le dzys je ju wierã zapòzdze. To, co endeckò pòlìtika procëmku Kaszëbów zgrzeszëła w rokù 1919 – to sã dzys mscy.

A cëz më stracymë, zdrzãcë z blòso paktu ekòomicznégò, jak Gduńsk zmieni swòje dotëchczòsné grańce pòlìticzné? Cëz më dotądka z Gduńska mielë? – Nick! Bò Pòlskò prowadzëła bez ùstònkù wòjnã celną z Gduńskã i to kòszcã kaszëbsczégò lëdu. A cëz za profit më bë mielë z tegò, czejbë Pòlskò dosta Gduńsk? – Taczi, jaczi Kaszëbi mają z Gdini! A cëz nóm przinǰdze z tegò, czej Niemc zabierze Gduńsk? Ni mielë jesmë nizòdnégò profitu dotëchczòs z Gduńska, to wierã gò téz nie mdzemë mielë pòczi ò nien cëzy drzec so bądã.

Cokòlwièk sã stónie z Gduńskã, ni mòże to nas ani znobic ani parzëc, bò pròwdã mówiac: Gduńsk bël, je i bądze naszym, chòcbë nietëlkò rôz, ale i sto razy swòje grańce pòlìticzné zmienil. Zmiana grańc pòlìticznèch i przënòlëżnosc państwòwò je le czims pòwiechòwnym, le ruchnã mòżącym sã zmieniac wedle pòdobë. A kùlëz to razy Gduńsk ju zmieniol swòje grańce pòlìticzné pò rokù 1294 w czãdze dłudzich stalati? Mia gò Pòlskò, a tej Czech, pòzdze Krzëżòk, a tej znów Pòlskò, pò tim Prësòk, a kùreszce je wòlnym miastã.

Jaczikòlwièk bëlë i bądã dzeje pòlìticzné Gduńska, je i òstanie òn na wiedno dlò Kaszëbów tim, czim Kraków dlò Pòlòchów. Tam bò w Òlëwie spòcziwają snã wiecznym kaszëbszczi ksążãta. Spòcziwają tam Sambór I i Mestwin I, co Kaszëbóm wid wiarë swiãti delë. Spòcziwò tam Swiãtopòłk Bëlly, ksążã wòjarsczégò ducha, twórca wiòldzégò państwa pòmòrsczégò. Òn to dobëtno wòjowòł procëm sparłãczonym Krzëżòkóm i Pòlòchóm, procëm Prësóm, Niemcóm i Danóm. Spòcziwò tam takze syn Swiãtopòłka, Mestwin II, òstatny nasz ksążã, chtèren ùmarł bez pòtomka mãszczégò w rokù 1294. Òd tëch czòs Kaszëbi ni mają swégò gwòsnégò dodóm krajowégò. Ju sém më stalati bliskò pòdlegómë cëzym krajóm i

rzádóm, a dzysô zdrzimě, jak cězy so drzą ò Gduńsk, nasz òdwieczny stoieczny gard, gdzie spòcziwają swiãté prochë naszich ksążãt.

([A. Labuda], *Gduńsk nasz stoieczni gard*, „Zrzesz Kaszëbskô”, R. 4(1936), nr 1(2), s. 1-2)